

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 30.07.1996
COM(96) 406 def.

96/0216 (CNS)

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
BETREFFENDE
GELIJKE KANSEN VOOR GEHANDICAPTEN

Een nieuwe strategie van de Europese Gemeenschap inzake gehandicapten

ONTWERP
RESOLUTIE VAN DE RAAD EN VAN DE
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REGERINGEN VAN DE
LID-STATEN, IN HET KADER VAN DE RAAD BIJEEN,
BETREFFENDE
GELIJKE KANSEN VOOR GEHANDICAPTEN

(ingediend door de Commissie)

INHOUD

I.	MEDEDELING VAN DE COMMISSIE BETREFFENDE GELIJKE KANSEN VOOR GEHANDICAPTEN	
	Een nieuwe strategie van de Europese Gemeenschap inzake gehandicapten	
	Samenvattende toelichting en beleidsconclusies	3
1.	Achtergronden: de obstakels voor gelijke kansen	5
2.	De nieuwe gelijke kansen-benadering	8
3.	Een kader voor het streven naar gelijke kansen	9
4.	Een strategie van de Europese Gemeenschap inzake gelijke kansen voor gehandicapten	10
	i) Politieke dialoog met de Lid-Staten	11
	ii) Sociale dialoog tussen werkgevers en vakbonden	11
	iii) Dialoog met niet-gouvernementele organisaties (NGO's)	12
	iv) Mainstreaming: het formuleren van beleid	13
	v) Mainstreaming: de werkgelegenheidsstrategie van Essen	14
	vi) Mainstreaming: de informatie- en communicatietechnologie	14
	vii) Mainstreaming: de Structuurfondsen	15
	Conclusie	16
	<u>Bijlage</u>	
	De evolutie van het beleid op communautair en breder internationaal niveau	17
II.	ONTWERPRESOLUTIE VAN DE RAAD EN VAN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REGERINGEN VAN DE LID-STATEN, IN HET KADER VAN DE RAAD BIJEEN, BETREFFENDE GELIJKE KANSEN VOOR GEHANDICAPTEN	20

I.

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
BETREFFENDE
GELIJKE KANSEN VOOR GEHANDICAPTEN

Een nieuwe strategie van de Europese Gemeenschap inzake gehandicapten

Samenvattende toelichting en beleidsconclusies

1. Handicaps, in de zin van deze Mededeling, kunnen vele vormen aannemen: fysiek, sensorisch, geestelijk en intellectueel. Het aantal personen in de Europese Gemeenschap dat onder een of andere vorm van handicap lijdt, wordt geschat op ongeveer een tiende van de totale bevolking, dus momenteel ongeveer 37 miljoen mensen, waarvan ongeveer de helft in de werkende leeftijd.

2. Onze samenleving is in veel opzichten ingericht voor een "gemiddelde" burger zonder handicaps, hetgeen betekent dat een groot aantal burgers geen gebruik kan maken van bepaalde mogelijkheden en rechten:

- onderwijs: sommige jonge mensen hebben nog steeds problemen om tot het gewone onderwijs (met inbegrip van passende opleidingen van goede kwaliteit) toegelaten te worden;
- werk: gehandicapten hebben twee tot drie maal zoveel kans werkloos te zijn en langer werkloos te blijven dan anderen;
- mobiliteit en toegankelijkheid: veel vervoerssystemen en openbare gebouwen zijn nog steeds niet of moeilijk toegankelijk;
- huisvesting: passende of aanpasbare huisvesting is vaak schaars of onbetaalbaar;
- sociale zekerheid: de bestaande stelsels bieden in het algemeen een minimale ondersteuning die vaak onvoldoende aan de doelstelling van het bevorderen van integratie gekoppeld is.

3. Het traditionele overheidsbeleid, dat erop gericht is mensen met hun handicaps te leren leven, is onvoldoende gebleken. Veel aspecten zijn opnieuw overdacht. De oude benadering maakt nu plaats voor een sterkere nadruk op het identificeren en verwijderen van de verschillende obstakels voor gelijke kansen en volledige deelname op alle terreinen van het leven. Een andere organisatie van de samenleving kan de obstakels waarmee gehandicapten geconfronteerd worden in belangrijke mate of zelfs geheel wegnemen. In plaats van de beperktere doelstelling van aanpassing wordt nu integratie beschouwd als de juiste weg naar een actieve deelname aan de samenleving. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft in 1993 deze nieuwe benadering vastgelegd in de Standard Rules on the Equalisation of Opportunities for People with Disabilities (Standaardregels van de Verenigde Naties voor het bieden van gelijke kansen aan gehandicapten).

4. De hoofdverantwoordelijkheid voor actie op dit terrein berust bij de Lid-Staten. De nieuwe benadering wordt in alle Lid-Staten in praktijk gebracht, maar op verschillende manieren, op verschillende terreinen en in een verschillend tempo. De Commissie stelt voor dat de Raad de nieuwe benadering officieel onderschrijft in een Resolutie betreffende gelijke kansen, als een plechtige politieke toezegging van de Lid-Staten - zowel collectief als individueel - te zullen streven naar gelijke kansen voor en non-discriminatie van gehandicapten.

5. Deze resolutie zal moeten dienen als een referentiekader voor de gestructureerde uitwisseling van nuttige informatie tussen de Lid-Staten, als een platform voor het stimuleren van het verduidelijken van gemeenschappelijke doelstellingen en voor het identificeren van succesvolle methoden, en als een gids voor de ontwikkeling en beoordeling van passende maatregelen op de respectievelijke actieterreinen van de Lid-Staten en de Gemeenschap zelf.

6. De Europese Gemeenschap bevordert al sinds vele jaren actief betere levens- en arbeidsomstandigheden voor gehandicapten. De Commissie meent dat ook in de toekomst ondersteuning op communautair niveau een aanzienlijke toegevoegde waarde kan hebben voor het proces van bezinning en actie zowel in als tussen de Lid-Staten. De Commissie stelt daarom voor om op basis van de resolutie een strategie voor concrete acties te ontwikkelen, die o.a. de volgende initiatieven zou kunnen omvatten:

- Mainstreaming. Om een optimale integratie van thema's met betrekking tot gehandicapten in het algemene communautaire beleid en communautaire acties te verzekeren, zal de Commissie haar interdienstengroep gehandicapten een belangrijkere rol toekennen.
- Samenwerking. Een werkgroep op hoog niveau van vertegenwoordigers van de Lid-Staten zal worden opgericht om de ontwikkeling van het beleid in de Lid-Staten te volgen en informatie en ervaringen te verzamelen.
- Aanmoediging van de activiteiten van niet-gouvernementele organisaties (NGO's). De Commissie wil de in de afgelopen jaren in het kader van HELIOS II ontwikkelde samenwerking consolideren en verwelkomt de oprichting van het nieuwe onafhankelijke Europese Gehandicaptenforum; zij is voornemens de contacten met de NGO's te intensiveren en hun activiteiten te stimuleren.
- Werkgelegenheid. Bij de voorbereiding van het verslag aan de Europese Raad te Dublin, de volgende stap in het te Essen besloten proces, zal de Commissie initiatieven nemen ter versterking van beleid ter preventie van langdurige werkloosheid en ter integratie van gehandicapten in het arbeidsproces. In dit verband dient men te bedenken dat het hoofddoel van de Structuurfondsen, en met name van het Europees Sociaal Fonds, de bevordering van de werkgelegenheid is.
- Informatie- en communicatietechnologieën (ICT). De Commissie acht het van groot belang dat de mogelijkheden die de informatiemaatschappij biedt worden benut om gelijke kansen te bevorderen, met name door middel van de ontwikkeling van ICT, en zal daartoe een interne ad hoc-groep oprichten.
- De Structuurfondsen. Er is een bedrag van 5,5 miljard ecu gereserveerd voor de bestrijding van uitsluiting in de periode 1994-1999. In het kader van de aanstaande evaluatie halverwege van de Structuurfondsen, zal de Commissie trachten na te gaan wat het effect en de reikwijdte zijn van de acties ten behoeve van gehandicapten. Een nieuwe reeks projecten in het kader van de communautaire initiatieven, waaronder HORIZON, zal tegen het einde van 1996 gestart worden..

7. Het doel van deze Mededeling is een nieuwe impuls te geven aan de op rechten gebaseerde gelijke kansen-benadering van gehandicapten, zowel in de Lid-Staten als op communautair niveau. Onze gemeenschappelijke opgave is het (her)waarderen van en ruimte creëren voor menselijke verscheidenheid. In een Europa van de burger dat behalve aan efficiëntie ook waarde hecht aan gelijke kansen en een faire behandeling, is dit iets dat iedereen aangaat.

1. ACHTERGRONDEN: OBSTAKELS VOOR GELIJKE KANSEN

8. Een van de tien burgers van de Europese Gemeenschap heeft een handicap. Hoewel er in de laatste jaren aanzienlijke vooruitgang is geboekt, is er nog steeds een aantal problemen dat de volledige deelname van gehandicapten in onze samenleving belemmert. Het bestaan van deze problemen is aangetoond en uitgebreid gedocumenteerd. NGO's hebben ter gelegenheid van de Europese Gehandicaptendag in december 1995 een bijzonder veelomvattend rapport met de titel "Invisible Citizens" gepubliceerd. Het Europees Parlement heeft bij verschillende gelegenheden gewezen op de moeilijke situatie waarin gehandicapten verkeren en op de discriminatie (en soms het geweld) waarvan zij in de gehele Unie het slachtoffer kunnen worden. In resolutie 83-580/93 van april 1993 vroeg het Parlement de Commissie onder andere een forum op te zetten om geweldpleging tegen gehandicapten te onderzoeken en jaarlijkse rapporten op te stellen over de situatie van gehandicapten in de Lid-Staten. Het eerste van deze rapporten is begin 1996 gepubliceerd. Ook het Economisch en Sociaal Comité heeft de moeilijke situatie van gehandicapten besproken, en het Comité van de Regio's heeft verwezen naar de uitsluiting en discriminatie die gehandicapten ervaren.

9. De voornaamste nog bestaande problemen - die per Lid-Staat aanzienlijk in omvang verschillen - zijn:

- **Onderwijs.** Nog steeds wordt veel kinderen de toegang tot het gewone onderwijs ontzegd op grond van beperkte mobiliteit, zintuiglijke handicaps of communicatie- en leermoeilijkheden, en omdat de verantwoordelijke instanties en personen zich niet bewust zijn van de mogelijkheden van deze kinderen. Nog veel te vaak worden gehandicapte kinderen gedurende hun schooltijd (en zelfs daarna) naar instellingen verwezen waar zij weliswaar speciale zorg ontvangen, maar geïsoleerd zijn en weinig of geen mogelijkheden tot normale sociale contacten en activiteiten hebben.
- **Werk.** Volgens verschillende officiële schattingen hebben gehandicapten ten minste twee tot drie maal meer kans werkloos te zijn, en blijven zij dat ook langer, dan de rest van de werkende bevolking. Bovendien worden zij ook relatief zwaarder getroffen bij economische achteruitgang, en dragen zij dus meer dan anderen de kosten van perioden van economische onzekerheid en ontwrichting. Aangezien economische onafhankelijkheid een voorwaarde is om vele andere vrijheden te kunnen uitoefenen, heeft deze vorm van discriminatie ernstige gevolgen voor de levenskwaliteit van gehandicapten.

Werkloosheid hangt niet noodzakelijk samen met een gebrek aan bekwaamheid of verdienste. Werkgevers en potentiële werkgevers hebben de neiging meer naar de handicap dan naar de bekwaamheden van de persoon in kwestie te kijken, en daardoor de voordelen van indienstneming voor hun bedrijf te onderschatten. Onvoldoende aangepaste arbeidsplaatsen, weinig flexibele werktijden en discriminatie spelen alle een rol. Werkgevers zijn onvoldoende bereid na te denken over de vraag hoe de specifieke behoeften van gehandicapte werknemers op een positieve manier opgevangen kunnen worden.

- **Mobiliteit en toegankelijkheid.** Hoewel er in onze zeer mobiele samenleving veel aandacht wordt besteed aan toegankelijkheid (in brede zin) zijn veel transportsystemen en openbare gebouwen nog steeds niet of moeilijk toegankelijk voor gehandicapten. Architecturale en infrastructuurobstakels verergeren dit nog. Hoewel op communicatiegebied aanzienlijke technische doorbraken zijn gedaan, zou meer gedaan kunnen worden om het bevrijdende effect van technologie te optimaliseren en om te verzekeren dat bij toekomstige ontwikkelingen volledig rekening wordt gehouden met de behoeften van gehandicapten. De uitgangspunten van "ontwerpen voor iedereen" en algemene toegankelijkheid brengen vanzelfsprekend ook sectoroverschrijdende voordelen voor veel andere groepen met zich.
- **Huisvesting.** Er is een algemeen tekort aan woningen, en het aanbod van aangepaste of aanpasbare huisvesting voor gehandicapten is onvoldoende. Aanpassing achteraf is vaak onbetaalbaar. Deze situatie is niet alleen nadelig voor gehandicapten, maar ook voor het groeiende aantal ouderen in de Europese bevolking.
- **Sociale zekerheidsstelsels.** Wat de sociale zekerheid betreft, moet vastgesteld worden dat een groot aantal gehandicapten zich nog steeds dicht bij of zelfs onder de armoedegrens bevindt. De sociale zekerheidsstelsels bieden in het algemeen een minimale ondersteuning die onvoldoende gekoppeld is aan de doelstelling de actieve deelname aan de samenleving te bevorderen. Nog te vaak wordt niet of nauwelijks erkend dat gehandicapten extra kosten en voortdurende speciale behoeften hebben. De doelstelling van zelfstandig leven wordt in veel gevallen onvoldoende erkend en ondersteund. De complexiteit en het groeiende aantal van de regelingen op het gebied van de sociale zekerheid en dienstverlening, en de taakverdeling tussen ministeries en uitvoerende organen, kunnen op zichzelf verwarrend en vervreemdend zijn. De informatieverstrekking over beschikbare ondersteuning en dienstverlening is vaak onvoldoende en dit kan ertoe leiden dat geen gebruik wordt gemaakt van bestaande mogelijkheden.

10. De onvolledige deelname van gehandicapten op alle terreinen van de samenleving verdient meer aandacht en actie op nationaal en communautair niveau, om verschillende redenen.

11. Uitsluiting en discriminatie zijn in strijd met verschillende universele mensenrechten. Respect voor en bevordering van mensenrechten en menselijke verscheidenheid zijn sinds lang kenmerkend voor onze samenleving en een essentieel onderdeel van onze gemeenschappelijke

Europese waarden. Het centrale punt is gelijkberechtiging. De dimensie van de mensenrechten is van het grootste belang, zoals herhaaldelijk is benadrukt door het Europese Hof van Justitie, het Europees Parlement en de Raad. Eerbiediging van de mensenrechten wordt in Artikel F, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie expliciet genoemd als een van de centrale doelstellingen van de Unie. Deze grondbeginselen van mensenrechten en non-discriminatie zijn door de Commissie opnieuw bevestigd in haar advies aan de Intergouvernementele Conferentie.

12. In economische termen betekenen structurele uitsluiting en discriminatie op grond van handicaps dat de doelmatige werking van de arbeidsmarkt wordt aangetast. Een markt die systematisch een deel van het arbeidspotentieel uitsluit kan niet als efficiënt en al helemaal niet als fair beschouwd worden. De samenleving als geheel (ook de belastingbetaler) verliest erbij wanneer de gaven en bekwaamheden van bepaalde personen niet erkend worden en zij niet de kans krijgen zich te bewijzen in het arbeidsleven.

13. Meer in het algemeen dient in het kader van het algemene bewustzijn in de Europese Gemeenschap dat het dringend noodzakelijk is de structurele werkloosheid terug te dringen, de bestaande werkgelegenheid te beschermen en nieuwe banen te creëren, ook aandacht besteed te worden aan het praktische probleem van de vele arbitraire obstakels die de toegang van gehandicapten tot de arbeidsmarkt belemmeren. De algemene trend bij het herstructureren van het arbeidsmarktbeleid is meer aandacht voor actieve maatregelen om werkzoekenden te helpen hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten, in plaats van alleen inkomensondersteuning, waardoor de werklozen in een passieve rol worden gedrongen. Deze trend zal niet zonder gevolgen blijven voor de herintegratie van gehandicapte werkenden in het arbeidsleven.

14. Uitsluiting en discriminatie op grond van handicaps betekenen hoge kosten voor de verzorgingsstaat. Veel, waarschijnlijk de meeste, van de uitgebreide ondersteuningsprogramma's die de Lid-Staten in de loop van de jaren ontwikkeld hebben, waren vooral gericht op het zo goed mogelijk overleven van de betrokkenen, en niet op hun zo volledig mogelijke deelname aan het sociale en arbeidsleven. Een vermindering van de afhankelijkheid (en van de afhankelijkheidsmentaliteit) waardoor de betrokkene geïsoleerd en de staat financieel belast wordt, zou voor alle partijen goed zijn.

2. DE NIEUWE GELIJKE KANSEN-BENADERING

15. De traditionele oplossing van de beleidmakers op het gehandicaptenprobleem bestond in hoofdzaak uit compensatie door liefdadigheid, speciale voorzieningen buiten de hoofdstroom van de samenleving, en de ontwikkeling van gespecialiseerde zorg. Hoewel dit beleid op de beste bedoelingen was gebaseerd en ook in bepaalde dringende behoeften voorzag, kan men stellen dat het heeft bijgedragen tot het isolement en de onvoldoende participatie van gehandicapten.

16. Een van de grootste uitdagingen waarmee onze samenleving wordt geconfronteerd, is het waarden van en ruimte scheppen voor menselijke verscheidenheid. De traditionele economische en sociale ontwikkelingen waren echter gebaseerd op bepaalde

vooronderstellingen betreffende "normale mensen" waarin gehandicapten geen rol speelden. Een klassiek voorbeeld is het ontwerp van transportsystemen en openbare gebouwen, waarbij men uitgaat van de "gemiddelde" persoon en geen rekening houdt met personen met beperkte mobiliteit. Daardoor kunnen de laatsten niet of slechts in zeer beperkte mate deelnemen aan het maatschappelijk leven.

17. Juist door de afwezigheid of praktische onzichtbaarheid van gehandicapten in het maatschappelijk leven konden bepaalde stereotypen voortbestaan, die er weer toe bijdroegen dat de cyclus van uitsluiting werd voortgezet. Het blijkt dat er een onderling versterkende wisselwerking is tussen vooroordelen, het ontbreken van gelijke kansen en discriminatie.

18. Men erkent steeds meer dat deze situatie niet mag blijven duren. De bijlage geeft een kort overzicht van de ontwikkeling van het denken over handicaps op Europees en internationaal niveau. Deze ontwikkeling wordt gestimuleerd door een groeiend besef dat de menselijke verscheidenheid het meest gediend is met sociale en economische processen die met iedereen rekening houden. De centrale waarde van gelijkwaardigheid - hier in de vorm van gelijkheid van kansen - wordt nu beschouwd als de toetssteen voor de beoordeling van economische en sociale structuren. Dit is de kern van de op rechten gebaseerde benadering van handicaps. Het ideaal van gelijke kansen omvat overigens natuurlijk meer dan alleen het beginsel van non-discriminatie.

19. De algemene opgave kan het best worden samengevat in de term "mainstreaming". Dit omvat het formuleren van beleid ter vergemakkelijking van van de volledige deelname en betrokkenheid van gehandicapten bij economische, sociale en andere processen, met respect voor individuele keuzes. Het betekent ook dat de thema's in verband met gehandicapten duidelijk zichtbaar in het kader van de algemene beleidsvorming behandeld dienen te worden, en niet meer in de marge. Dit uitgangspunt is van toepassing op en van voordeel voor alle gehandicapten, ongeacht de aard of de ernst van de betreffende handicap.

20. In alle Lid-Staten van de Europese Unie vindt dezelfde ontwikkeling in de richting van een gelijke kansen-model voor het gehandicaptenbeleid plaats. Langzaam maar zeker wordt het beleid in alle Lid-Staten meer gericht op het verzekeren van werkelijk gelijke rechten, niet meer alleen op maatregelen om functionele beperkingen te helpen overwinnen. Vanzelfsprekend vindt deze verschuiving op verschillende manieren, op verschillende terreinen en in een verschillend tempo plaats.

21. Een opmerkelijke trend in alle Lid-Staten is het afstand nemen van de traditionele benadering van het creëren van aparte structuren om aan de specifieke behoeften van gehandicapten te beantwoorden, met name op de terreinen onderwijs en werkgelegenheid (speciale scholen, sociale werkplaatsen, enz.). Deze benadering maakt geleidelijk plaats voor initiatieven ter bevordering van integratie in het gewone onderwijs en in open en beschermde werkgelegenheid waar dat mogelijk is. Bij de opzet en uitvoering van bijstandsuitkeringen en andere ondersteuning in alle sectoren wordt in toenemende mate uitgegaan van de persoon; deze benadering benadrukt zelfstandigheid en erkent de natuurlijke wens en het recht van de betrokkenen invloed te kunnen uitoefenen op dergelijke programma's en in de eigen omgeving te kunnen blijven wonen.

22. Sommige Lid-Staten hebben algemene beginselen van gelijkheid en non-discriminatie in hun grondwetten opgenomen. Sommige hebben bestaande anti-discriminatiewetgeving aangepast of nieuwe wetgeving met betrekking tot gehandicapten ingevoerd. Andere overwegen dergelijke maatregelen in te voeren.

23. In deze context dient erop gewezen te worden dat de sociale partners al enige vooruitgang hebben geboekt wat betreft de erkenning van en het vinden van oplossingen voor het probleem van uitsluiting. Veel bedrijven hebben al hun eigen programma's ter bevordering van gelijke kansen voor gehandicapten ingevoerd. Een bijzonder positieve ontwikkeling is de "Verklaring van het Europese bedrijfsleven tegen uitsluiting" uit 1995, die mede betrekking heeft op de situatie van gehandicapten.

3. EEN KADER VOOR HET STREVEN NAAR GELIJKE KANSEN

24. De Commissie meent dat het van groot belang is dat de Europese Gemeenschap haar algemene strategie ten aanzien van gehandicapten verduidelijkt en bekrachtigt; de kern hiervan dient een gezamenlijk engagement van alle Lid-Staten te zijn ten aanzien van het bevorderen van gelijke kansen, het beëindigen van discriminatie en het erkennen van de rechten van gehandicapten.

25. Reflectie op de rol van de Europese Gemeenschap op dit terrein dient uit te gaan van de vaststelling dat onze samenlevingen, en de regeringen van de Lid-Staten die deze samenlevingen vertegenwoordigen, de hoofdverantwoordelijkheid dragen voor acties ter beëindiging van uitsluiting en discriminatie op grond van handicaps. Aangezien het beleid ten behoeve van gehandicapten in iedere Lid-Staat een eigen culturele en sociale context heeft, zal de verwezenlijking van de doelstelling van gelijke kansen mede bepaald worden door de nationale, regionale of plaatselijke situatie.

26. De Commissie stelt daarom voor dat de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen van de Lid-Staten, in het kader van de Raad bijeen, een Resolutie betreffende gelijke kansen goedkeuren. Bij deze Mededeling is een ontwerptekst voor een dergelijke resolutie gevoegd. De ontwerp-resolutie is expliciet gebaseerd op erkenning van de verscheidenheid van de stelsels binnen de Europese Unie en op het idee dat gemeenschappelijke richtsnoeren betreffende een gemeenschappelijke kern van beleidsdoelstellingen een toegevoegde waarde zullen opleveren. De resolutie is bedoeld als een plechtige politieke verplichting van de kant van de Lid-Staten - zowel individueel als collectief binnen de Raad en op communautair niveau - te zullen streven naar gelijke kansen voor en non-discriminatie van gehandicapten.

27. De resolutie onderschrijft de gezaghebbende Standaardregels van de VN maar citeert deze niet letterlijk. Ook is zij niet alleen maar een herhaling van de toezeggingen die de Lid-Staten al eerder hebben gedaan in het kader van de Verenigde Naties.

28. De Standard Rules zijn weliswaar niet bindend in strikt juridische zin, maar impliceren dat op regeringen een sterke morele en politieke verplichting rust om actie te ondernemen.

Daarnaast nodigen zij landen uit om samen te werken bij de ontwikkeling van beleid ter bevordering van gelijke kansen voor gehandicapten.

29. De resolutie dient dus beschouwd en gebruikt te worden als een referentiekader voor de gestructureerde uitwisseling van nuttige informatie tussen de Lid-Staten, als een platform voor het stimuleren van het verduidelijken van gemeenschappelijke doelstellingen en voor het identificeren van succesvolle methoden, en als een gids voor de ontwikkeling en beoordeling van passende maatregelen op de respectievelijke actieterreinen van de Lid-Staten en de Gemeenschap zelf.

30. De Commissie meent dat actie op communautair niveau een aanzienlijke toegevoegde waarde kan opleveren voor het noodzakelijke proces van bezinning en gedachtenuitwisseling zowel binnen als tussen de Lid-Staten. Verder meent zij dat er centrale communautaire beginselen en doelstellingen in het geding zijn, wat haar betrokkenheid op dit terrein nog meer rechtvaardigt. Dit zijn met name het garanderen van het vrije verkeer van werknemers, het bevorderen van de mobiliteit van studenten, het verzekeren van de ontwikkeling en voltooiing van de interne markt, en het garanderen van de uitoefening van de aan het Europese burgerschap verbonden rechten. Dit betekent niet alleen dat op het niveau van de Lid-Staten de normen geleidelijk verhoogd dienen te worden tot de in de praktijk meest geslaagd gebleken aanpak, maar ook dat op communautair niveau alle krachten gemobiliseerd dienen te worden.

4. EEN STRATEGIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP INZAKE GELIJKE KANSEN VOOR GEHANDICAPTEN.

31. De geleidelijke ontwikkeling van nieuwe ideeën vormde de achtergrond waartegen de Commissie zich heeft bezonnen op een nieuwe strategie ten behoeve van gehandicapten.

32. Aangezien de hoofdverantwoordelijkheid voor actie bij de Lid-Staten ligt, is het de taak van de Gemeenschap zoveel mogelijk toegevoegde waarde in te brengen in het proces van reflectie en verandering. De Commissie meent dat dit langs de volgende lijnen bereikt kan worden.

i) Politieke dialoog met de Lid-Staten

33. De Commissie zal de nuttige samenwerking met en tussen de Lid-Staten in het kader van HELIOS II consolideren. Daartoe zal de Commissie, voor zover de middelen dat toelaten, een werkgroep op hoog niveau van vertegenwoordigers van de Lid-Staten inzake gehandicapten oprichten. De taak van deze groep zal zijn de ontwikkeling van het beleid en de prioriteiten van de regeringen ten aanzien van gehandicapten te volgen, informatie en ervaringen te verzamelen en advies uit te brengen over methoden om in de toekomst te kunnen rapporteren over de situatie van gehandicapten in de gehele EU.

34. De Commissie is verder voornemens een Waarnemingspost of een netwerk betreffende het nationale beleid inzake gehandicapten op te richten, met gebruikmaking van onafhankelijke deskundigen in de Lid-Staten. De doelstellingen zullen zijn: het verduidelijken van

fundamentele concepten en terminologie; het streven naar overeenstemming, met name op het gebied van statistiek; het verstrekken van actuele en betrouwbare informatie over het huidige beleid; het opstellen van objectieve beoordelingen van de geboekte vooruitgang; en het verrichten van ander nuttig en doelgericht onderzoek met een communautaire toegevoegde waarde. Samenwerking met andere Waarnemingsposten zal mogelijk tot synergieën in het kennisbestand leiden. Het werk van de Waarnemingspost of het netwerk zal naar verwachting van groot nut zijn voor de bovenbedoelde werkgroep van hoge ambtenaren en beide zullen tot wederzijds voordeel kunnen samenwerken. De Commissie zal het onderzoek van de Waarnemingspost eventueel waar nodig kunnen aanvullen met resultaten van haar eigen onderzoeksprogramma's, zoals TIDE en Biomed. In dit verband zij gewezen op een geplande Mededeling van de Commissie over "Communautaire onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten met betrekking tot ouder worden en handicaps".

35. Om de dialoog te bevorderen, stelt de Commissie voor tenminste eenmaal per jaar een gezamenlijke vergadering van de werkgroep van hoge ambtenaren en het Europees Gehandicaptenforum (zie punt 41 hieronder) te organiseren.

ii) Sociale dialoog tussen werkgevers en vakbonden

36. In de laatste jaren had de sociale dialoog meer en meer betrekking op de werkgelegenheidsproblematiek, en de sociale partners ondersteunen de werkgelegenheidsstrategie van Essen en de inspanningen om mensen in de arbeidsmarkt en het arbeidsleven te integreren.

37. Het Comité voor de sociale dialoog en het Permanent Comité voor werkgelegenheid kunnen belangrijke bijdragen leveren bij de ontwikkeling van nieuwe initiatieven ten behoeve van gehandicapten. De Commissie nodigt de sociale partners uit om een speciaal kader voor samenwerking met betrekking tot de in deze Mededeling aan de orde gestelde punten te ontwikkelen.

iii) Dialoog met niet-gouvernementele organisaties (NGO's)

38. De Commissie is sterk gestimuleerd door de actieve belangstelling en deelname van allerlei organisaties van en voor gehandicapten bij het samenwerkingsproces op Europese schaal, en door de algemene erkenning van de "toegevoegde waarde" van de communautaire ondersteuning. Met name de actieve deelname van NGO's van gehandicapten aan het Sociale Forum van 1996 was buitengewoon bemoedigend.

39. Via een aantal EU-netwerken die gezamenlijk actief zijn op het gebied van handicaps zijn ervaringen en informatie over succesvolle benaderingen in de gehele EU verzameld. Meer dan 800 partners en 80 Europese NGO's hebben in dit verband samengewerkt, zowel op sectoriële basis als collectief. Hierdoor konden basisconcepten besproken en verduidelijkt worden en kon bekendheid worden gegeven aan succesvolle benaderingen. Bovendien zijn door deze activiteiten de NGO's op dit terrein beter toegerust om effectief aan het democratische besluitvormingsproces deel te nemen, en is hun zelfvertrouwen en bewustzijn van ontwikkelingen in heel Europa toegenomen. Het huidige HELIOS II-programma loopt eind

1996 af. Het definitieve onafhankelijke evaluatieverslag wordt halverwege 1997 verwacht. Een van de praktische resultaten zullen de "Praktijkguides" zijn, o.a. betreffende economische, sociale en onderwijsintegratie, die de Commissie later dit jaar zal publiceren.

40. Voor zover het communautaire budget dat toelaat, wil de Commissie de ondersteuning van op het gebied van handicaps werkzame organisaties voortzetten, om de Europese samenwerking te bevorderen. Het voornaamste criterium zal zijn of er op Europees niveau een bijdrage wordt geleverd aan het bevorderen van gelijke kansen.

41. De Commissie verheugt zich over de recente oprichting van het nieuwe, onafhankelijke Europese Gehandicaptenforum, waarin organisaties van gehandicapten uit alle Lid-Statens, die tezamen de overgrote meerderheid van de gehandicaptenbelangen in de EU vertegenwoordigen, zitting hebben. De statuten van het Forum zijn geratificeerd door de Europese NGO's en de nationale raden die bij HELIOS II betrokken zijn. Het nieuwe Forum zal nauw met de Europese Instellingen kunnen samenwerken op proactieve basis. De Commissie van haar kant verplicht zich nauw samen te werken en regelmatig overleg te plegen met het Europees Gehandicaptenforum, teneinde de samenwerking met allerlei NGO's die in de laatste jaren is opgebouwd te consolideren.

42. Algemene bewustmaking van de ontwikkelingen in alle Lid-Statens en op communautair niveau blijft een van de prioriteiten van de Commissie. Daartoe zullen ook in de toekomst in alle Lid-Statens "nationale voorlichtingsdagen" worden gehouden en zullen publikaties als "Helioscope" (in elf talen) en "Helioflash" (in drie talen), dat een doelgroep van ongeveer veertigduizend lezers bereikt, blijven verschijnen. Een kenmerk van Helioscope is dat gewoonlijk veel van de artikelen door gehandicapten zijn geschreven. Helioscope is een gewaardeerd en veel gevraagd tijdschrift voor en van gehandicapten geworden, dat in een duidelijke behoefte voorziet en verdient te blijven bestaan.

43. De jaarlijkse "Europese dag van de gehandicapten" heeft een belangrijke bijdrage geleverd wat betreft de bewustmaking en het verlenen van een Europese dimensie aan de samenwerking op dit terrein. De Commissie is voornemens - opnieuw, voor zover het budget dat toelaat - de ondersteuning van deze jaarlijkse Europese dag voort te zetten, in samenwerking met het Europees Parlement en de andere communautaire Instellingen.

44. De Commissie is zich bewust van een belangrijke nieuwe trend, namelijk dat veel plaatselijke en regionale overheden partnerschappen aangaan met NGO's en de sociale partners om gezamenlijk te werken aan het creëren van een gehandicaptenvriendelijke omgeving. Netwerken van gemeenten beginnen te ontstaan, bijvoorbeeld in het kader van de **Verklaring van Barcelona** (1995). Het Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's, en andere betrokken organen waaronder NGO's zullen geraadpleegd worden over het potentieel van dergelijke ontwikkelingen in zowel stedelijke als plattelandsgebieden en over de mogelijke rol van de Commissie bij het creëren van een Europese toegevoegde waarde.

iv) Mainstreaming: het formuleren van beleid

45. De Commissie heeft stappen genomen om haar eigen interne mechanismen te versterken; alle relevante directoraten-generaal zullen deelnemen aan een interdienstengroep "gehandicapten", teneinde de bewustwording van de problematiek te stimuleren en de intersectoriële samenwerking op dit terrein binnen de Commissie aan te moedigen. Op die manier zal gestreefd worden naar de sectoroverschrijdende "mainstreaming" van het thema handicaps. Binnen dit kader zal de Commissie de verschillende alternatieven in verschillende beleidssectoren bestuderen, met name wat betreft onderzoek, onderwijs en vervoer. De Commissie zal ook de NGO's raadplegen over initiatieven en voorstellen van de Commissie die gevolgen kunnen hebben voor gehandicapten.

46. Uit het voorafgaande valt een belangrijk principe af te leiden, namelijk dat bij alle strategische overwegingen over veranderingen in de samenleving en tijdige aanpassingen van het beleid rekening gehouden moet worden met de ervaringen van gehandicapten. Twee zulke strategische thema's zijn momenteel van bijzonder belang voor gehandicapten, namelijk werkgelegenheid en de informatiemaatschappij.

v) Mainstreaming: de werkgelegenheidsstrategie van Essen

47. Het Sociale Actieprogramma (1995-97) van de Commissie omvat al een toezegging dat in 1997 een samenhangende werkgelegenheidsstrategie voor gehandicapten zal worden voorgelegd, in de vorm van een Mededeling. Enkele basiselementen van deze strategie zijn al voorhanden. In het ... verslag van 1995 en het tussentijdse verslag van 1996 hebben de Commissie en de Raad structurele doelstellingen van de werkgelegenheidsstrategie vastgelegd. Een van die doelstellingen is de preventie van langdurige werkloosheid. Wanneer deze toezegging in praktijk wordt nagekomen, zal dit van groot belang zijn voor gehandicapten, aangezien die een relatief groot risico lopen langdurig werkloos te blijven. Bij de voorbereiding van het ... Verslag aan de Europese Raad te Dublin zal de Commissie het initiatief nemen tot versterking van het beleid ter preventie van langdurige werkloosheid en ter integratie van gehandicapten in het arbeidsleven.

48. De Commissie zal de sociale partners uitnodigen eengemeenschappelijk standpunt ten aanzien van succesvolle benaderingen (good practice) op dit terrein op te stellen. Het Werkgelegenheidsverslag van 1997 van de Commissie zal voor de eerste maal een speciaal hoofdstuk over gehandicapten bevatten. De Commissie is momenteel actief bezig haar eigen interne beleid met betrekking tot indienstneming en loopbaanontwikkeling van gehandicapten in haar diensten te evalueren. Deze evaluatie zal voor het einde van 1996 afgerond worden.

vi) Mainstreaming: Informatie- en communicatietechnologieën (ICT)

49. De Commissie is levendig geïnteresseerd in de mogelijkheden die de informatiemaatschappij biedt om gelijke kansen te voor gehandicapten te bevorderen en hun levens- en werkomstandigheden te verbeteren. Deze punten worden besproken in het Groenboek van de Commissie over leven en werken in de informatiemaatschappij: "De mens op de eerste plaats" (People first). De Commissie zal een interne ad hoc-groep creëren om hieraan te werken, met de opdracht de mogelijkheid van een speciaal initiatief op Europees niveau te onderzoeken, op basis van relevante ervaringen tot nu toe, bijvoorbeeld in het kader van TIDE. Een en ander zal worden gebaseerd op een evaluatie van geslaagde toepassingen van ICT ten behoeve van gehandicapten, en verdere mogelijkheden voor het verwezenlijken van schaalvoordelen door de ICT algemener toegankelijk en nuttiger voor gehandicapten te maken.

50. Het Europees Gehandicaptenforum zal uitgenodigd worden om ideeën betreffende dit onderwerp bij te dragen in de loop van de raadpleging over het Groenboek gedurende de rest van 1996. Het Forum is al om advies gevraagd met betrekking tot de prioritaire behoeften inzake werkgelegenheid.

51. In het kader van HELIOS II is een gespecialiseerde databank genaamd Handynet opgezet, die vijftigduizend items informatie over technische hulpmiddelen biedt, ten behoeve van gehandicapten en werkers op het gebied van revalidatie. Handynet kan in bepaalde centra in de Lid-Staten geraadpleegd worden op CD-ROM en in twaalf talen. De Commissie is van mening dat een eventuele uitbreiding van de toegankelijkheid van dit systeem of van de reikwijdte ervan (mogelijk via het Internet) zorgvuldig overwogen dient te worden.

vii) Mainstreaming: de Structuurfondsen

52. Sinds 1989, toen de Structuurfondsen van de Europese Gemeenschap werden omgezet in een belangrijk instrument voor planning en ontwikkeling, hebben zij een tweeledig doel: de economische en de sociale samenhang in alle regio's van de Gemeenschap. De bevordering van de werkgelegenheid wordt als een bijzondere prioriteit beschouwd.

53. In de lopende programmeerperiode, 1994-1999, zijn de Structuurfondsen, en met name het Europees Sociaal Fonds (ESF), het belangrijkste financieringsinstrument op communautair niveau voor het verbeteren van de situatie van gehandicapten.

54. In de periode 1994-1999 wordt de steun van het ESF ten behoeve van gehandicapten hoofdzakelijk verleend in de context van acties ter bestrijding van de uitsluiting van de arbeidsmarkt. Dank zij de steun van het ESF worden uitgebreide pakketten maatregelen vastgesteld die gericht zijn op de integratie/reïntegratie in de arbeidsmarkt van de sociaal uitgesloten, onder wie gehandicapten. De pakketten met geïntegreerde maatregelen omvatten beroepskeuzevoorlichting, ondersteuning voor vestiging als zelfstandige, loonsubsidies, programma's voor werkervaring enz. Deze acties worden voornamelijk ondernomen in het raam van regio's van doelstelling 1 (minst ontwikkelde regio's), 2 (regio's

waar de economische ontwikkeling achterblijft) en 3 (horizontale maatregelen). Een bedrag van in totaal 5,5 miljard ecu is specifiek toegewezen voor de bestrijding van uitsluiting in de periode 1994-1999. De programmeringsdocumenten van de Lid-Staten laten zien dat gehandicapten een van de voornaamste doelgroepen vormen voor acties ter bestrijding van de uitsluiting van de arbeidsmarkt.

55. Naast deze activiteiten in het raam van de "normale" structurele programma's is binnen het communautair initiatief EMPLOYMENT een afzonderlijk onderdeel – HORIZON – opgezet om specifiek de integratie van gehandicapten in de arbeidswereld te integreren en mee te werken aan de tenuitvoerlegging van transnationale vernieuwende initiatieven ten behoeve van gehandicapten. Voor 1994-1999 is aan EMPLOYMENT-HORIZON een bedrag van 513 miljoen ecu toegewezen. Tegen het einde van het jaar zal in de Lid-Staten een nieuwe ronde projecten voor de periode 1997-1999 worden gelanceerd. Tegen deze achtergrond verheugt de Commissie zich over het feit dat een groot aantal netwerken waartoe in het raam van HELIOS het initiatief is genomen, thans actieve partners zijn geworden in EMPLOYMENT-HORIZON.

56. De Commissie neemt momenteel maatregelen om ervoor te zorgen dat deze aanzienlijke financiële middelen zo effectief mogelijk worden gebruikt en beschouwd worden als een integrerend deel van de strategie van de Europese Gemeenschap ten aanzien van gehandicapten. Op voorlichtingsgebied wordt een bijzondere inspanning gedaan om het initiatief HORIZON beter uit de verf te laten komen. De Commissie zal in 1997 een speciale Europese conferentie beleggen om veelbelovende initiatieven te inventariseren en manieren te onderzoeken voor de "mainstreaming" van goede beleidsmaatregelen en praktijken in de komende periode.

57. Ook het communautaire initiatief URBAN kan een bijdrage leveren aan de verbetering van de situatie van gehandicapten. Dit initiatief, waarvoor 850 miljoen ecu is gereserveerd, is gericht op stadsvernieuwing in probleemgebieden; dit kan acties ter ondersteuning van kansarme groepen, waaronder gehandicapten, omvatten.

58. Als onderdeel van haar tussentijdse evaluatie van de Structuurfondsen zal de Commissie trachten de omvang en het effect van de acties ten behoeve van gehandicapten te beoordelen. Bovendien zal de Commissie de aandacht van de Lid-Staten vestigen op de noodzaak groepen gehandicapten actiever bij de uitvoering en follow-up van acties van de Structuurfondsen te betrekken.

* * * * *

CONCLUSIE

59. Deze Mededeling geeft de richting aan naar een op rechten gebaseerde benadering van gelijke kansen voor gehandicapten, zowel in de Lid-Staten als op communautair niveau. De verschillende redenen waarom deze verschuiving plaatsvindt zijn genoemd, alsmede de argumenten waarom dit niet alleen praktisch gezien maar ook uit principieel oogpunt een goede zaak is. Onze gemeenschappelijke opgave is de menselijke verscheidenheid te waarderen en er ruimte voor te creëren. In een Europa van de burger waar naast efficiëntie ook fairness hoog wordt gewaardeerd, is dit een zaak die iedereen aangaat.

BIJLAGE

DE EVOLUTIE VAN HET BELEID OP COMMUNAUTAIR EN BREDER INTERNATIONAAL NIVEAU

De laatste twintig jaar ziet men dat op internationaal niveau algemeen een verschuiving plaatsvindt in de richting van een op rechten gebaseerde benadering van handicaps. Binnen de Verenigde Naties, hun verschillende gespecialiseerde organisaties en andere internationale organisaties krijgt het bieden van gelijke kansen voor gehandicapten al heel lang veel aandacht. Van groot belang is dat de Verenigde Naties in 1975 in een belangrijke resolutie, met daarin een Universele Verklaring betreffende de rechten van gehandicapten, hebben benadrukt dat gehandicapten precies dezelfde mensenrechten (en verantwoordelijkheden) hebben als alle anderen.

De aanwijzing door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van het jaar 1981 als Internationaal jaar van de gehandicapten luidde het Decennium van de gehandicapten (1983-1992) in. Het belangrijkste resultaat van het Internationaal jaar van de gehandicapten was het Wereldactieprogramma inzake gehandicapten, dat in 1982 door de Algemene Vergadering is goedgekeurd. Naast de afkondiging van belangrijke principes op het gebied van preventie en revalidatie werd de nadruk gelegd op het recht van gehandicapten op dezelfde kansen als andere burgers en op een gelijk aandeel in de verbetering van de levensomstandigheden als gevolg van de economische en sociale ontwikkeling.

Recenter, in 1993, heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties deze nieuwe denkbeelden vastgelegd in de Standard Rules voor het bieden van gelijke kansen voor gehandicapten. Deze regels zijn opgesteld aan de hand van de ervaring die tijdens het Decennium van de gehandicapten van de VN (1983-1992) is opgedaan. Deze regels en de waarden die zij vertegenwoordigen, zijn nog eens bevestigd in achtereenvolgende verklaringen van de VN, zoals de Verklaring en het actieprogramma inzake mensenrechten van Wenen (1993), de Wereldtop voor sociale ontwikkeling en het desbetreffende actieplan dat te Kopenhagen is goedgekeurd (1995) en het Actieplatform dat op de Wereldvrouwenconferentie te Beijing (1995) is goedgekeurd.

De Standard Rules zijn weliswaar niet bindend in strikt juridische zin, maar impliceren dat op regeringen een zware morele en politieke verplichting rust om actie te ondernemen. Daarnaast nodigen zij landen uit om samen te werken bij de ontwikkeling van beleid ter bevordering van gelijke kansen voor gehandicapten.

Het internationale jaar 1981 en het Wereldactieprogramma dat daarvan het resultaat was, vormden een stimulans voor meer interesse en betrokkenheid van de Gemeenschap. De Raad heeft in de loop van de jaren 80 en 90 een aantal gezaghebbende verklaringen en resoluties goedgekeurd. Een belangrijke resolutie van de Raad en de vertegenwoordigers van de Regeringen van de Lid-Staten, in het kader van de Raad bijeen, inzake de sociale integratie van gehandicapten op communautair niveau werd op 21 december 1981 goedgekeurd.

Een Aanbeveling van de Raad van 24 juli 1986 betreffende de werkgelegenheid voor gehandicapten in de Gemeenschap drong er bij de Lid-Staten op aan om "... *alle gepaste*

maatregelen te nemen ter waarborging van billijke kansen voor gehandicapten inzake werkgelegenheid en beroepsopleiding" en een beleid te voeren dat gericht was op de beëindiging van de discriminatie waarmee gehandicapte werknemers worden geconfronteerd. De Aanbeveling bevatte tevens een kader van richtsnoeren voor positieve actie. Een andere Aanbeveling van de Raad (Onderwijs) van 31 mei 1990 betrof de integratie van gehandicapte kinderen en jongeren in het gewone onderwijs.

De programma's HELIOS (1988-1992) en HELIOS II (1993-1996) waren bedoeld om een platform te bieden voor samenwerking tussen de Lid-Staten, met name uitwisseling van informatie betreffende de bevordering van economische en sociale integratie, gelijke kansen en zelfstandig wonen door middel van verschillende algemene en specifieke maatregelen.

De communautaire Structuurfondsen, en met name het Europees Sociaal Fonds, speelden en spelen een belangrijke rol bij de inspanningen van Europa ter bevordering van gelijke kansen voor gehandicapten. De voornaamste Communautaire Bestekken (CB's) en Enige Programmeringsdocumenten (EPD's) voor 1994-1999 omvatten maatregelen die ofwel specifiek gehandicapten betreffen ofwel ook door gehandicapten benut kunnen worden. Het communautair initiatief Employment omvat een specifiek onderdeel – HORIZON – dat speciaal gewijd is aan de integratie van gehandicapten in de arbeidsmarkt.

Andere belangrijke initiatieven en programma's zijn Socrates (partnerschappen en uitwisselingen tussen scholen en universiteiten), Leonardo da Vinci (beroepsonderwijs en -opleiding), TIDE (telematica voor de integratie van gehandicapten en ouderen) en OTO (onderzoek en technologische ontwikkeling). Zoals de HEART-studie in het kader van TIDE heeft aangetoond dienen de dienstverleningsmodellen weliswaar aangepast te worden aan de specifieke situatie in de verschillende Lid-Staten, maar dient toch gestreefd te worden naar een minimum van convergentie van de normen, om gehandicapten in verschillende Lid-Staten een vergelijkbaar niveau van mogelijkheden te kunnen bieden en om de concurrentiepositie van Europese fabrikanten te verbeteren. ESPRIT, het programma voor informatietechnologie, draagt bij tot het scheppen van nieuwe mogelijkheden, bijvoorbeeld door de projecten INTER (de ontwikkeling van kunstledematen die samenwerken met het menselijke zenuwstelsel) en SCATIS (virtueel gehoor; de resultaten kunnen nuttig zijn voor mensen met gehoorproblemen).

Een binnenkort te verwachten Mededeling van Directoraat-generaal XIII zal een omvattende benadering van onderzoek en ontwikkeling met betrekking tot de behoeften van ouderen en gehandicapten. Deze Mededeling zal een onderzoekagenda omvatten die gericht is op het genereren van kennis die beleidmakers kan helpen bij het beantwoorden van de sociale, economische en andere uitdagingen als gevolg van het feit dat de Europese bevolking vergrijsd en steeds meer mensen met handicaps telt.

Het SPORTS-programma omvat ook specifieke acties ten behoeve van gehandicapten die een sport beoefenen. Het Communautaire Actieplan ter ondersteuning van het toerisme, dat in 1992 is opgesteld, beschouwt gehandicapten als een categorie toeristen die specifieke aandacht verdient, aangezien toerisme en vrijetijdsbesteding helpen de sociale integratie van gehandicapten tot stand te brengen.

Op een breder regionaal niveau heeft de Raad van Europa, in zijn eigen cruciale resolutie van 1992 getiteld "Een samenhangend beleid voor de integratie van gehandicapten" ook een interessant model voor zijn Lid-Staten ontwikkeld om gehandicapten gelijke kansen te bieden.

II

ONTWERP

**RESOLUTIE VAN DE RAAD EN VAN DE
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REGERINGEN VAN DE
LID-STATEN, IN HET KADER VAN DE RAAD BIJEEN,**

BETREFFENDE

GELIJKE KANSEN VOOR GEHANDICAPTEN

ONTWERP

**RESOLUTIE VAN DE RAAD EN VAN DE
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REGERINGEN VAN DE
LID-STATEN, IN HET KADER VAN DE RAAD BIJEEN,**

BETREFFENDE

GELIJKE KANSEN VOOR GEHANDICAPTEN

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE EN DE
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REGERINGEN VAN DE LID-STATEN,
IN HET KADER VAN DE RAAD BIJEEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,

Gezien het advies van het Europees Parlement,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's,

1. NEMEN NOTA VAN de Mededeling van de Europese Commissie getiteld "Gelijke kansen voor gehandicapten - Een nieuwe strategie van de Europese Gemeenschap inzake gehandicapten";
2. MERKEN OP dat gehandicapten een aanzienlijk deel van de bevolking van de Gemeenschap uitmaken en dat zij, als groep, geconfronteerd worden met een grote verscheidenheid aan hindernissen die hen verhinderen gelijke kansen, onafhankelijkheid en volledige economische en sociale integratie te bereiken;
3. MERKEN OP dat eerbiediging van de mensenrechten een fundamentele waarde is van de Lid-Staten en merken op dat hierop met name wordt gedoeld in artikel F, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie;
4. MERKEN VERDER OP dat het principe van gelijke kansen voor allen en dus ook voor gehandicapten, een fundamentele waarde vertegenwoordigt, die alle Lid-Staten gemeen hebben;

5. BRENGEN IN HERINNERING dat in de Aanbeveling van de Raad van 24 juli 1986 betreffende de werkgelegenheid voor gehandicapten in de Gemeenschap¹ de Lid-Staten wordt aanbevolen:

"alle gepaste maatregelen te nemen ter waarborging van billijke kansen voor gehandicapten inzake werkgelegenheid en beroepsopleiding, met inbegrip van zowel de eerste opleiding en tewerkstelling als revalidatie en herplaatsing";

6. BENADRUKKEN dat het vrije verkeer van personen, het recht van vestiging, de voltooiing en uitbreiding van de interne markt, alsmede de bevordering van de rechten van de consumenten moeten worden gewaarborgd ten behoeve van alle burgers van de Europese Unie, met inbegrip van de gehandicapten;
7. OVERWEGEN dat de toeneming van de sociale cohesie binnen de Europese Gemeenschap de bevordering met zich meebrengt van de gelijke kansen voor en de beëindiging van de discriminatie tegen gehandicapten; en BENADRUKKEN bovendien dat toegang tot het gewone onderwijs en opleiding een noodzakelijke voorwaarde is voor integratie in het economische en sociale leven;
8. BRENGEN IN HERINNERING dat het algemene doel van de United Nations Standard Rules on the Equalisation of Opportunities for People with Disabilities (standaardregels van de Verenigde Naties voor het bieden van gelijke kansen aan gehandicapten), die door de Algemene Vergadering van de VN op 27 december 1993² zijn goedgekeurd is ervoor te zorgen dat alle gehandicapten dezelfde rechten en verplichtingen kunnen hebben als anderen;
9. BRENGEN IN HERINNERING dat deze regels actie verlangen op alle niveaus, zowel binnen de Lid-Staten als door middel van internationale samenwerking ter bevordering van het beginsel van gelijke kansen voor gehandicapten;
10. BRENGEN IN HERINNERING dat in het Witboek "Europees Sociaal Beleid - Toekomstige Acties voor de Gemeenschap", dat door de Commissie op 27 juli 1994³ is aanvaard, staat vermeld dat de Commissie voornemens was een passend instrument voor te bereiden om zich te conformeren aan de standaardregels van de Verenigde Naties voor het bieden van gelijke kansen aan gehandicapten;
11. BENADRUKKEN dat, hoewel de verantwoordelijkheid op dit gebied in de eerste plaats bij de Lid-Staten berust, de Europese Gemeenschap een bijdrage moet leveren door de samenwerking tussen de Lid-Staten op dit terrein te bevorderen en de ontwikkeling en uitwisseling van de beste praktijken in de Gemeenschap te stimuleren;

¹ PB nr. L 225/43, 12.8.1986

² Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, Resolutie 48/46 van 20 december 1993

³ COM(94) 333 van 27 juli 1994

12. **BENADRUKKEN** dat de doeleinden die in deze resolutie betreffende gelijke kansen voor gehandicapten en de beëindiging van de discriminatie worden uiteengezet, geen afbreuk doen aan het recht van iedere Lid-Staat zijn eigen regels en bepalingen ter verwezenlijking van deze doeleinden vast te leggen en aldus ten volle met het subsidiariteitsbeginsel rekening houden;

AANVAARDEN hierbij deze resolutie, waarbij de Lid-Staten:

NOGMAALS de principes en waarden **BEVESTIGEN** die aan de standaardregels van de Verenigde Naties voor het bieden van gelijke kansen aan gehandicapten ten grondslag liggen. Dit brengt met zich mee:

- de handhaving van het principe van gelijke kansen bij de ontwikkeling van allesomvattende beleidsmaatregelen op het gebied van handicaps en
- de voorkoming of beëindiging van alle vormen van discriminatie op grond van handicaps.

Voor de toepassing van deze resolutie,

- wordt onder "gehandicapte" verstaan, iedere persoon die door een stoornis van lichamelijke, zintuiglijke, geestelijke of intellectuele aard gehinderd wordt op gelijke en even effectieve voorwaarden als alle anderen deel te nemen aan alle aspecten van de samenleving.
- wordt met "het bieden van gelijke kansen" het proces bedoeld waardoor de verschillende systemen van de maatschappij en de omgeving, zoals diensten, activiteiten, informatie en documentatie, voor allen op een gelijke en even effectieve basis beschikbaar worden gesteld.

Het principe van gelijke effectieve rechten brengt met zich mee dat de behoeften van ieder individu even belangrijk zijn, dat de eerbiediging van de menselijke verscheidenheid de basis moet zijn voor de planning van de maatschappij en dat alle beschikbare middelen op zodanige wijze moeten worden aangewend, dat ieder individu gelijke kansen op participatie heeft.

ZICH VERPLICHTEN relevante nationale beleidsmaatregelen goed te keuren, waar dat noodzakelijk of nuttig is, gelet op de in de bijlage van deze resolutie opgenomen richtsnoeren.

ZICH VERPLICHTEN tot wederzijdse samenwerking en tot samenwerking met de Commissie bij het genereren en verzamelen van basisgegevens over gehandicapten.

ZICH VERPLICHTEN ervoor te zullen zorgen dat vertegenwoordigers van de gehandicapten actiever worden betrokken bij de uitvoering en follow-up van relevante communautaire beleidsmaatregelen en actie te hunnen behoeve.

Derhalve **VERZOEKEN** de Lid-Staten de Commissie:

- a) Met behulp van passende mechanismen – in samenwerking met de Lid-Staten en met niet-gouvernementele organisaties van en voor gehandicapten – de stelselmatige uitwisseling van informatie en ervaring, met name betreffende innoverende beleidsmaatregelen en goede praktijken, te bevorderen.
- b) Ervoor te zorgen dat met de principes die uiteengezet zijn in deze resolutie en in de richtsnoeren die in de bijlage van deze resolutie zijn opgenomen, ook rekening wordt gehouden in het interne beleid van de Commissie en in alle voorstellen die zij voorlegt over communautair beleid, programma's en initiatieven.
- c) Periodieke verslagen in te dienen bij het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's aan de hand van door de Lid-Staten verstrekte gegevens en met daarin een beschrijving van de gemaakte vorderingen en van de hindernissen die bij de implementatie van deze resolutie zijn ondervonden.

en **VERZOEKEN** zij de andere communautaire instellingen en organen te overwegen hoe zij de bovengenoemde beginselen beter in hun eigen interne beleid en activiteiten zouden kunnen integreren.

RICHTSNOEREN

Richtsnoeren voor de verwezenlijking van het principe van gelijke kansen voor gehandicapten

Hieronder wordt een aantal gebieden genoemd die de Lid-Staten actief in hun overwegingen moeten betrekken, wanneer zij trachten gelijke kansen voor gehandicapten te verwezenlijken.

1. Gehandicapten in staat stellen tot participatie in het maatschappelijk leven

a. Het eerbiedigen van autonomie en zelfstandigheid: Dit kan worden verwezenlijkt door de gehandicapten te erkennen als capabele, verantwoordelijke mensen met hun eigen even gerechtvaardigde levenskeuzen. Dit betekent onder andere meer ondersteuning voor het idee van onafhankelijk wonen en de financiële middelen die daarvoor noodzakelijk zijn. Bij het verwezenlijken van integratie en participatie, en bij de daarbij toegepaste methoden, dienen te allen tijde de waardigheid, de onafhankelijkheid en de privacy van de gehandicapte gerespecteerd te worden.

b. Aanpassing van de stelsels voor onderwijs en opleiding om participatie te vergemakkelijken: Dit kan worden verwezenlijkt door de gehandicapten naar hun eigen vermogen optimaal voor te bereiden, zodat zij op gelijke voorwaarden kunnen toetreden tot de maatschappij en daarin participeren, en de arbeidsmarkt kunnen betreden op een peil dat met hun capaciteiten in overeenstemming is. Dit moet onder meer worden bereikt door het versnellen van de trend om gehandicapte kinderen op gewone scholen te plaatsen, met handhaving van het keuzeprincipe, en door te zorgen voor een voor beide zijden voordelig en alomvattend continuüm tussen het 'gewone' en het 'speciale' onderwijs. Er dienen meer actieve arbeidsmarktmaatregelen te komen ter bevordering van de toegang tot normale en gesubsidieerde arbeid voor gehandicapten. Het experimenteren met vernieuwende trends (telewerken, werkzaamheden anders dan in loondienst, opnemingsprojecten in lokale werkgelegenheidsinitiatieven en projecten voor het scheppen van banen in de nieuwe sectoren met werkgelegenheidsintensieve groei enz.) kan nieuwe methoden opleveren om werkgelegenheid te bieden. Gebleken is dat de toepassing van informatie- en communicatiesystemen de efficiëntie en doeltreffendheid van de bijdrage van gehandicapten tot de arbeidsmarkt verhoogt. Een noodzakelijk onderdeel van een dergelijke strategie is dat de opleidingsplannen nog eens moeten worden bestudeerd om er zeker van te zijn dat zij relevant zijn.

c. Aanpassing van de bijstand en andere ondersteunende maatregelen om de participatie te vergemakkelijken: Dit kan worden verwezenlijkt door de herstructurering van dergelijke ondersteunende maatregelen om ervoor te zorgen dat zij het isolement van het individu niet vergroten, maar integendeel actief de participatie vergemakkelijken. In het bijzonder dient de taak, te voorzien in de permanente behoeften van gehandicapten, als een essentiële ondersteuning voor de voortdurende participatie te worden beschouwd. Algemene strategieën voor de gezondheid, de herscholing en de preventie dienen bij het streven naar gelijke kansen, waar nodig, nauwer aan elkaar te worden gekoppeld. De positieve trend in de

richting van rehabilitatie op gemeenschapsbasis dient actief te worden bevorderd en ondersteund.

d. Verschuiving bij het plannen/implementeren van ondersteunende diensten naar een benadering waarbij de persoon centraal staat: Dit kan worden bereikt door het plannen en verlenen van de diensten te verbeteren. Een belangrijk aspect van dergelijke veranderingen dient te zijn het perspectief van de gehandicapten centraal te stellen bij de oorspronkelijke planning en de daarop volgende evaluatie van de ondersteunende stelsels, alsmede bij de concrete uitvoering ervan.

e. "Mainstreaming": Dit kan worden bereikt door prioriteit te verlenen aan het verlenen van diensten en bijstand binnen de normale structuren en ervoor te zorgen dat gehandicapten in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen en een normaal leven kunnen leiden, met de nodige doelmatige ondersteuning, met een redelijke kosten-batenverhouding.

f. Zorgen voor een consequente dienstverlening: Dit kan worden bereikt door maatregelen te treffen om te zorgen voor de coördinatie van het plannen en verlenen van diensten, door te zorgen voor een proces voor de verduidelijking van de rechtsbevoegdheden en de taakverdeling, door ervoor te zorgen dat de dienstverlening spoort met de levenscyclus van de gehandicapte en er geen hiaten zijn en door het ontwikkelen van samenhangende, toegankelijke informatiestrategieën. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de oprichting van interdepartementale coördinatiegroepen.

g. Het beginsel van participatie waarborgen: Dit kan worden bereikt door het stimuleren en vergemakkelijken van de groei van het aantal direct vertegenwoordigende niet-gouvernementele organisaties (NGO's) van gehandicapten en de ontwikkeling van een dialoog op alle niveaus bij het formuleren en evalueren van alle relevante wetgevende maatregelen en het verlenen van diensten. Hiertoe dienen ook alle beleidsterreinen te behoren die voor de toepassing van het principe van gelijke kansen voor gehandicapten gevolgen kunnen hebben. Een dergelijke participatie dient als eerste vereiste voor een effectieve beleidsontwikkeling te worden beschouwd. Bijzondere aandacht dient te worden beschouwd aan de steun voor nationale netwerken van dergelijke NGO's, onder andere door het gebruik van informatietechnologie. Met name dient te worden overwogen dergelijke NGO's, als volwaardige partners van lokale overheden, zakelijke en commerciële organisaties en vakbonden, te betrekken bij de ontwikkeling van lokale strategieën ten behoeve van gelijke kansen en non-discriminatie.

2. Verwijdering van hindernissen voor de participatie:

Bestuderen van toegangsproblemen in het licht van het principe van gelijke kansen en het recht op participatie: Dit kan worden bereikt door geleidelijk de bestaande hindernissen in gebouwen, de communicatie en het vervoer te verwijderen en door uitgebreide, uitvoerbare richtsnoeren voor de toegankelijkheid te ontwikkelen. Het kan ook worden bereikt door te zorgen voor een milieu zonder hindernissen bij het ontwerp en de bouw van nieuwe voorzieningen en bij de ontwikkeling van nieuwe communicatietechnologieën. Er moet speciaal aandacht worden geschonken aan de noodzaak gebruik te maken van de positieve ontwikkelingen op het gebied van informatie- en communicatietechnologieën.

3. Toegankelijk maken van verschillende terreinen van de maatschappij

a. Door het ondersteunen van de burgerrechten van de gehandicapten: Dit kan worden bereikt door de gehandicapten gelijke en even effectieve rechten te geven om alle terreinen van de samenleving (het sociale en economische leven, onderwijs, sport, toerisme en politiek) te betreden en eraan deel te nemen. Dit kan onder meer het nemen van anti-discriminatiemaatregelen omvatten. Al dergelijke anti-discriminatiemaatregelen dienen ten aanzien van de situatie van gehandicapten het principe van 'redelijke huisvesting' te bevatten. Even grote zorg moet worden besteed aan belangrijke kwesties betreffende gestadige en werkelijke verbeteringen van de levenskwaliteit.

b. Door het bevorderen van de werkgelegenheid voor gehandicapten als middel tot integratie: Dit kan worden bereikt door het te dien einde implementeren van gezamenlijke strategieën op verschillende niveaus: in het onderwijs, de opleiding, de werkgelegenheid, de non-discriminatie, sociaal werk, huisvesting, gezondheid enz. Ook hier kan anti-discriminatie wetgeving noodzakelijk zijn. Een dergelijke wetgeving dient de eis te bevatten van 'redelijke huisvesting' voor de gehandicapte. Bijzondere aandacht dient ook te worden besteed aan het actief ontwikkelen en vergemakkelijken van de trend in de richting van 'gesubsidieerde arbeid'.

4. Ontvankelijk maken van de openbare mening voor strategieën ter bevordering van gelijke kansen voor gehandicapten

Ontwikkelen van het bewustzijn en onderwijs: Dit kan worden bereikt door strategieën te ontwikkelen die op de beïnvloeding door bewustmaking en informatie van sociale attitudes ten opzichte van gehandicapten gericht zijn. Dergelijke strategieën dienen de aandacht van het publiek te richten op de mens voor en achter de handicap. Zij dienen het publiek bewust te maken van de positieve capaciteiten van gehandicapten alsmede van hun wens en gelijke rechten als mens om te participeren en ook de plichten die die participatie met zich brengt te dragen.

EUROPESE UNIE

Brussel, 16 december 1996

DE RAAD

Interinstitutioneel dossier nr. 96/0216 (CNS)
--

12405/96

LIMITE

SOC 423

**RESOLUTIE VAN DE RAAD
EN VAN DE VERTEGENWOORDIGERS
VAN DE REGERINGEN VAN DE LID-STATEN,
IN HET KADER VAN DE RAAD BIJEEN,**

van

betreffende gelijke kansen voor mensen met een handicap

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE EN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE
REGERINGEN VAN DE LID-STATEN, IN HET KADER VAN DE RAAD BIJEEN,

- 1) overwegende dat de Commissie een mededeling heeft uitgebracht, getiteld "Gelijke kansen voor gehandicapten - Een nieuwe strategie van de Europese Gemeenschap inzake gehandicapten" ;
- 2) overwegende dat mensen met een handicap een aanzienlijk deel van de bevolking van de Gemeenschap uitmaken en dat zij, als groep, geconfronteerd worden met een grote verscheidenheid aan hindernissen die gelijke kansen, onafhankelijkheid en volledige economische en sociale integratie in de weg staan ;
- 3) overwegende dat eerbiediging van de mensenrechten een fundamentele waarde van de Lid-Staten is die in artikel F, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie op de voorgrond is gesteld ;
- 4) overwegende dat het principe van gelijke kansen voor allen en dus ook voor mensen met een handicap, een essentiële waarde vertegenwoordigt, die alle Lid-Staten gemeen hebben ; dat dit impliceert dat er een einde moet worden gemaakt aan de negatieve discriminatie van mensen met een handicap en dat de kwaliteit van hun bestaan verbeterd moet worden ; dat de toegang tot het reguliere onderwijs- en opleidingsbestel, waar passend, een belangrijke rol kan spelen voor een succesvolle integratie in het economische en sociale leven ;
- 5) overwegende dat het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden dat tijdens de Europese Raad van Straatsburg van 9 december 1989 door de Staatshoofden en Regeringsleiders van 11 Lid-Staten is aangenomen onder andere in punt 26 het volgende stelt :

"26. Alle gehandicapten, ongeacht de oorsprong en de aard van hun handicap, dienen in aanmerking te komen voor concrete, aanvullende maatregelen ter bevordering van hun maatschappelijke en beroepsintegratie.

Die maatregelen moeten, afgestemd op de capaciteiten van de betrokkenen, met name betrekking hebben op beroepsopleiding, ergonomie, toegankelijkheid, mobiliteit, middelen van vervoer en huisvesting." ;

- 6) overwegende dat de Raad in zijn Aanbeveling van 24 juli 1986 betreffende de werkgelegenheid voor gehandicapten in de Gemeenschap ⁽¹⁾ de Lid-Staten heeft aanbevolen alle gepaste maatregelen te nemen ter waarborging van billijke kansen voor gehandicapten inzake werkgelegenheid en beroepsopleiding, met inbegrip van zowel de eerste opleiding en tewerkstelling als beroepsrevalidatie en herplaatsing ;
- 7) overwegende dat het vrije verkeer van personen overeenkomstig de bestaande Europese wetgeving moet worden gewaarborgd ten behoeve van alle burgers van de Europese Unie, met inbegrip van burgers met een handicap en burgers die verantwoordelijk zijn voor mensen met een handicap ;
- 8) overwegende dat het algemene doel van de Standaardregels van de Verenigde Naties betreffende het bieden van gelijke kansen voor gehandicapten, die door de Algemene Vergadering van de VN op 20 december 1993 ⁽¹⁾ zijn goedgekeurd, is ervoor te zorgen dat alle gehandicapten dezelfde rechten en verplichtingen kunnen hebben als andere personen ;
- 9) overwegende dat deze regels oproepen tot actie op alle niveaus, zowel binnen de Staten als door middel van internationale samenwerking ter bevordering van het beginsel van gelijke kansen voor mensen met een handicap ;

⁽⁴⁾ PB nr. L 225/43, 12.08.1986.

⁽⁵⁾ Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, Resolutie 48/46 van 20 december 1993.

- 10) overwegende dat in het Witboek "Europees Sociaal Beleid - Toekomstige Acties voor de Gemeenschap", dat door de Commissie op 27 juli 1994 ⁽¹⁾ is aanvaard, staat vermeld dat de Commissie voornemens is een passend instrument voor te bereiden om zich te conformeren aan de Standaardregels van de Verenigde Naties betreffende het bieden van gelijke kansen voor gehandicapten ;

- 11) overwegende dat, hoewel de verantwoordelijkheid op dit gebied bij de Lid-Staten berust, de Europese Gemeenschap een bijdrage kan leveren door de samenwerking tussen de Lid-Staten op dit terrein aan te moedigen en de ontwikkeling en uitwisseling van de beste praktijken in de Gemeenschap en bij de beleidsmaatregelen en activiteiten van de Instellingen en organen van de Gemeenschap zelf te stimuleren ;

- 12) overwegende dat de doelstellingen van deze resolutie betreffende gelijke kansen voor mensen met een handicap en beëindiging van de negatieve discriminatie, geen afbreuk doen aan het recht van iedere Lid-Staat zijn eigen regels en bepalingen ter verwezenlijking van deze doelstellingen vast te leggen, in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel en voor zover de maatschappij hiervoor de middelen heeft ;

I. BEVESTIGEN EENS TE MEER HUN GEHECHTHEID AAN :

1. de beginselen en waarden die ten grondslag liggen aan de Standaardregels van de Verenigde Naties betreffende het bieden van gelijke kansen voor gehandicapten ;

2. de ideeën die aan de basis liggen van de Resolutie van de Raad van Europa van 9 april 1992 inzake een samenhangend beleid voor de revalidatie van gehandicapten ;

⁽⁶⁾ COM(94) 333 van 27 juli 1994.

3. het beginsel van gelijke kansen bij de ontwikkeling van alomvattende beleidsmaatregelen op het gebied van handicaps en
4. het beginsel dat alle vormen van negatieve discriminatie uitsluitend op grond van een handicap moeten worden voorkomen of geëlimineerd.

II. ROEPEN DE LID-STATEN OP :

1. na te gaan of in het kader van de relevante nationale beleidsmaatregelen meer bepaald de volgende richtsnoeren voor ogen worden gehouden :
 - mensen met een handicap, inclusief ernstig gehandicapten, in staat stellen aan het maatschappelijk leven te participeren en daarbij de nodige aandacht schenken aan de behoeften en belangen van hun gezinnen en verzorgers ;
 - bij de beleidsbepaling in alle relevante sectoren het aspect handicap voor ogen houden (mainstreamen) ;
 - mensen met een handicap in staat stellen volledig aan het maatschappelijk leven te participeren door belemmeringen weg te nemen ;
 - de publieke opinie aanmoedigen open te staan voor de mogelijkheden van mensen met een handicap en voor op gelijke kansen gebaseerde strategieën ;
2. de betrokkenheid van vertegenwoordigers van mensen met een handicap bij de uitvoering en follow-up van relevante beleidsmaatregelen en acties te hunnen behoeve te bevorderen.

III. VERZOEKEN DE COMMISSIE :

1. in geëigende gevallen, en in overeenstemming met de Verdragsbepalingen, met de beginselen van deze resolutie rekening te houden bij alle relevante voorstellen die zij voorlegt inzake wetgeving, programma's of initiatieven van de Gemeenschap ;
2. in samenwerking met de Lid-Staten en met niet-gouvernementele organisaties van en voor mensen met een handicap de uitwisseling van nuttige informatie en ervaringen, met name betreffende innoverende beleidsmaatregelen en goede praktijken te bevorderen ;
3. periodieke verslagen in te dienen bij het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, aan de hand van door de Lid-Staten verstrekte gegevens over de gemaakte vorderingen en over de moeilijkheden die bij de tenuitvoerlegging van deze resolutie zijn ondervonden ;
4. de resultaten van de evaluatie van het HELIOS II-programma in aanmerking te nemen wanneer wordt overwogen of er voorstellen voor een vervolgprogramma dienen te worden gedaan.

IV. VERZOEKEN DE ANDERE COMMUNAUTAIRE INSTELLINGEN EN
ORGANEN :

ertoe bij te dragen dat de bovengenoemde beginselen in hun eigen interne beleid en activiteiten concreet gestalte krijgen.
